

Evropska komisija

Razumevanje proširenja

Politika proširenja Evropske unije

Oli Ren
Član Evropske komisije
nadležan za proširenje

Tokom pola stoleća Evropska unija sprovodila je sve veću integraciju primajući nove članice. Većinu vremena odvijala su se dva paralelna procesa. Posledica toga je da je današnja Evropska unija, sa 27 država članica i gotovo 500 miliona stanovnika, mnogo sigurnija, naprednija, jača i uticajnija nego prvobitna Evropska ekonomska zajednica od pre 50 godina sa svojih šest članica i manje od 200 miliona stanovnika.

Porast članstva deo je razvoja evropskih integracija od samog početka. Debate o proširenju stare su koliko i sama Evropska unija. Svaki put kada Evropska unija prihvati nove članice, ona se promeni. Razmišljanje o tome šta možemo postati tera nas da razmislimo o tome šta smo danas i šta želimo biti u budućnosti.

Proširenja iz 2004. i 2007. godine na zemlje Centralne i Istočne Evrope i Mediterana pokazala su se kao veliki uspeh EU, iako su tome pripisivani svi mogući društveni i ekonomski problemi u Evropi. U stvari, ovom poslednjom rundom proširenja proširilo se područje mira, stabilnosti i demokratije na našem kontinentu,

i ojačana je evropska ekonomija uvećavanjem tržišta, kreiranjem novih poslovnih mogućnosti i dovođenjem ekonomija koje brzo rastu na jedinstveno tržište. Danas je Evropska unija najveća svetska ekonomska zona. Veće unutrašnje tržište i nove ekonomske mogućnosti povećali su napredak i konkurentnost Evrope.

Demokratski izabrane vlade država članica EU, koje zajedno čine Evropski savet, dogovorile su se da će se buduće proširenje odnositi na zemlje koje već rade na članstvu u EU – Hrvatsku, Bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju, Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Srbiju uključujući Kosovo (u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN) i Tursku. One će postati članice jedino ako svaka od njih ispunji neophodne kriterijume. Postepen i pažljivo vođen proces proširenja kreira situaciju u kojoj su sve zemlje na koje se proces odnosi porednice.

Svrha ove brošure je da objasni, na jasan i jednostavan način, na šta se odnosi politika proširenja EU i kako se ona sprovodi u praksi. Cilj brošure je da pruži čitaocu pregled toga kako je EU rasla od svoga osnivanja, gde se nalazi danas nakon što je prošla svoj najvažniji krug proširenja u 2004. i 2007. godini i koji su izgledi za prihvatanje novih članica u budućnosti. Pored pomenutog, ovom publikacijom se želi odgovoriti na pitanja koja se često postavljaju, poput „Ko odlučuje?“ i „Kako zemlja kandidat postaje zemlja članica?“

Nadam se da će čitanje ove brošure biti informativno i lako, i da će pružiti odgovore na Vaša pitanja o proširenju Evropske unije.

Oli Ren

Ni Evropska komisija niti bilo koja osoba koja deluje u ime Komisije nisu odgovorne za način na koji se mogu iskoristiti sledeće informacije.

Mnogo dodatnih informacija o Evropskoj uniji dostupno je na internetu. Ovim informacijama možete pristupiti putem servera Evropa: (<http://europa.eu/>).

Informacije o proširenju Evropske unije možete pronaći na internet stranici Generalne direkcije za proširenje: (<http://ec.europa.eu/enlargement/>).

Datum katalogizacije možete pronaći na kraju ove publikacije.

ISBN 13 978-92-79-11332-1

KATALOŠKI BROJ: JU-78-07-352-SR-C

Evropska komisija, Generalna direkcija za proširenje, 2007.

© Evropske zajednice 2007.

Umnožavanje publikacije je dozvoljeno uz navođenje izvora.

Originalna publikacija je štampana u Belgiji.

Štampala i izdala Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji, 2010.

Od 6 do 27 država članica	4
Ko se može pridružiti?	6
Ko odlučuje?	8
Proces proširenja na delu: ispunjavanje zahteva	9
Pružanje pomoći kandidatima u pripremama za članstvo	14
Budućnost	16

Od 6 do 27 država članica

Ideri šest zemalja, koje su se još oporavljale od ratnih pustošenja, sastali su se 25. marta 1957. godine u Rimu kako bi službeno potpisali Ugovore, koji su iznedrili ono što danas nazivamo Evropskom unijom. Bio je to korak bez presedana, onaj koji je zahtevao mnogo hrabrosti i viziju: zemlje koje su se stolicima međusobno sukobljavale dogovorile su se da zajednički odlučuju o pitanjima koja su bila ključna za njihovu budućnost. One su se takođe dogovorile da deo svojih ovlašćenja prenesu na novi nivo, na ono što mi danas jednostavno nazivamo Evropskom unijom.

Evropska unija je istorijski uspeh. Ona je svojim građanima donela najduži period kontinuiranog mira i neuporediv nivo blagostanja. Ono što je formirano kao klub od šest članica danas je dom 27 zemalja čije stanovništvo broji gotovo 500 miliona ljudi.

Uspeh Evropske unije postao je privlačan kao magnet. Integrisanje novih članica bilo je deo plana od samog početka. Očevi-osnivači dovoljno su verovali u svoju ideju i ostavili otvorena vrata drugim evropskim zemljama da im se pridruže. Pružanje podrške zemljama koje žele da postanu članice jeste odgovor EU na promene koje su se dogodile na političkoj mapi Evrope u poslednjih pet decenija – unapređenje ekonomskog rasta i solidarnosti i jačanje demokratskih snaga u zemljama koje su nastale padom diktatorskih režima.

Evropska unija donela je velike prednosti svim Evropljanima – stabilnost, blagostanje, demokraciju, ljudska prava, osnovne slobode i vladavinu prava. Ovo nisu samo apstraktni pojmovi. Oni su promenili kvalitet života miliona ljudi. Prednosti jedinstvenog tržišta za potrošače u EU su očigledne – navedimo samo neke: ekonomski rast i otvaranje novih radnih mesta, sigurniji proizvodi, niže cene i veći izbor u ključnim sektorima poput telekomunikacija, bankarstva i avio-saobraćaja.

Ali, kada govorimo o EU, nije reč samo o bogatstvu i boljem životnom standardu. Evropska unija je zajednica vrednosti. Mi smo porodica demokratskih evropskih zemalja koje su predane zajedničkom radu za mir i blagostanje, slobodu i socijalnu pravdu. I mi branimo ove vrednosti. Mi težimo unapređenju saradnje među ljudima Evrope uz poštovanje i očuvanje naše raznolikosti.

Sukcesivna proširenja

Organizacija osnovana 1957. godine, danas poznata kao Evropska unija, izvorno je imala šest članica: Belgiju, Francusku, Nemačku, Italiju, Luksemburg i Holandiju.

Danska, Irska i Velika Britanija su 1973. godine postale države članice. Grčka se pridružila 1981. godine, a Portugalija i Španija 1986. godine. Austrija, Finska i Švedska pridružile su se 1995. godine.

U do sada najvećem proširenju EU, 2004. godine Kipar, Češka Republika, Estonija, Mađarska, Letonija, Litvanija, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija postale su države članice.

U januaru 2007. godine pridružile su se Bugarska i Rumunija, čime je broj članica EU porastao na 27.

Ko se može pridružiti?

Zahtevi za pridruženje Evropskoj uniji formulisani su veoma precizno tokom njenog razvoja, kako bi taj proces bio jasan građanima EU i kako bi se odredile smernice zemljama koje žele da se pridruže.

Član 49 Ugovora o Evropskoj uniji navodi da svaka evropska zemlja može podneti zahtev za članstvo ako poštuje principe slobode i demokratije, ljudska prava i osnovne slobode, kao i vladavinu prava.

Zemlja može postati članica jedino ako ispuni sve kriterijume pristupanja kako ih je prvobitno definisao Evropski savet 1993. godine u Kopenhagenu, a koji su potom potvrđeni 1995. godine. Ovi kriterijumi su:

Član 6(1) Ugovora o Evropskoj uniji

„Unija je utemeljena na principima slobode, demokratije, poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda i vladavine prava, što su principi zajednički svim državama članicama.“

Član 49 Ugovora o Evropskoj uniji

„Svaka evropska zemlja koja poštuje principe definisane članom 6(1) može podneti zahtev za članstvo u Uniji.“

1. *Politički:* stabilne institucije koje garantuju demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava i poštovanje i zaštitu prava manjina.
2. *Ekonomski:* delotvorna tržišna ekonomija i kapaciteti za borbu sa konkurencijom i tržišnim snagama u EU.
3. *Mandat da se preuzmu obaveze* proistekle iz članstva, uključujući privrženost ciljevima političke, ekonomske i monetarne unije.
4. *Usvajanje celokupnog korpusa evropskog zakonodavstva* i njegovo delotvorno sprovođenje kroz odgovarajuće administrativne i pravosudne strukture.

Uz sve ovo, Evropska unija mora biti sposobna da integriše nove članice, pa stoga zadržava pravo da odluči kada je spremna da ih prihvati.

Neke evropske zemlje su već spremne da svoju evropsku perspektivu vide kao članstvo u Evropskoj uniji. Hrvatska, Turska i Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija danas su kandidati; sa Hrvatskom i Turskom EU je već počela pregovore o članstvu. Ostale zemlje Zapadnog Balkana – Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija uključujući Kosovo (u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN) – takođe rade na ispunjavanju zahteva kako bi krenule napred. Brzina kojom se svaka zemlja u tom pravce kreće zavisi isključivo od njenog vlastitog napretka u ispunjavanju naših zajedničkih ciljeva.

Kakva je trenutna situacija?

EU je potvrdila status kandidata Turskoj i Hrvatskoj. Pregovori o pristupu sa obe zemlje počeli su 3. oktobra 2005. godine.

Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija dobila je status kandidata u decembru 2005. godine.

Šefovi država i vlada EU usvojili su 2003. godine Solunski sporazum i time ponovno potvrdili da je budućnost svih zemalja Zapadnog Balkana u Evropskoj uniji. Stoga se Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija uključujući i Kosovo (u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija) smatraju potencijalnim zemljama kandidatima.

Države kandidati

- 1 Hrvatska
- 2 Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija
- 3 Turska

Države potencijalni kandidati

- 4 Albanija
- 5 Crna Gora
- 6 Bosna i Hercegovina
- 7 Srbija
- 8 Kosovo (u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN)

Ko odlučuje?

Novim članicama se dozvoljava pristup u Evropsku uniju tek onda kada su spremne i samo uz jednoglasan pristanak demokratski izabраниh vlada država članica EU, koje sačinjavaju Savet ministara ili Evropski savet.

Mnogo pre nego što počnu bilo koji pregovori o pristupanju, svi sporazumi između EU i zemlje potencijalne članice – poput Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa zemljama Zapadnog Balkana ili Carinske unije sa Turskom – postižu se tek nakon što države članice EU daju svoju saglasnost.

Kada neka zemlja podnese zahtev za pridruživanje EU, vlade država članica, predstavljene u Savetu, odlučuju – nakon što dobiju mišljenje Komisije – da li da prihvate ovaj zahtev i potvrde status zemlje kandidata. Slično, države članice samostalno odlučuju kada i pod kojim uslovima početi i završiti pregovore o pristupanju sa kandidatima vezano za svaku oblast politike (takođe poznato i kao „poglavlje“, videti odeljak

„Proces proširenja na delu“, u nastavku). Same države članice odlučuju kada su pregovori o pristupanju uspešno okončani.

Pre nego što država kandidat postane pristupna država, nacrt Ugovora o pristupanju mora biti dogovoren i potpisan od strane svake države članice, a potom ga svaka država članica mora ratifikovati u skladu sa vlastitom procedurom definisanom ustavom te države. Evropski parlament, čije članove direktno biraju građani EU, takođe mora dati odobrenje.

Proces proširenja na delu: ispunjavanje zahteva

Politika proširenja Evropske unije osigurava dobro vođen proces pristupanja, tako da proširenje istovremeno pruža prednosti i Evropskoj uniji i zemljama koje se pridružuju. Kandidati moraju da pokažu da su u potpunosti sposobni da igraju ulogu članice – za šta je potrebna široka podrška njihovih građana, kao i politička i tehnička usaglašenost sa standardima i normama EU. Tokom procesa, od podnošenja zahteva do pristupanja, EU sprovodi opsežne procedure odobravanja, „fazu po fazu“.

Zemlja koja želi da se pridruži Evropskoj uniji zahtev za članstvo podnosi Savetu, koji predstavlja vlade svih država članica EU. Savet traži od Komisije da proceni da li je zemlja koja je podnela zahtev sposobna da ispunji uslove članstva. Ako Komisija odgovori pozitivno, a Savet da jednoglasnu saglasnost o mandatu pregovora, pregovori formalno počinju između kandidata i svih država članica.

Kako bi se pomoglo kandidatima da se pripreme za buduće članstvo, kreira se pretpristupna strategija. Ključni elementi ove strategije uključuju sporazume kojima se definišu prava i obaveze (poput Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u slučaju zemalja Zapadnog Balkana), kao i posebne mehanizme saradnje poput Pristupnog ili Evropskog partnerstva, kojima se definišu konkretni ciljevi reforme koje moraju ostvariti kandidati ili potencijalni kandidati. Finansijska podrška EU drugi je važan aspekt pretpristupne strategije.

Pregovori o pristupanju

Pre svega, važno je naglasiti da pojam „pregovori“ može navesti na pogrešno mišljenje. Pregovori o pristupu fokusiraju se na uslove i rokove za usvajanje, realizaciju i primenu pravila EU od strane kandidata – oko 90.000 stranica pravila. Ova pravila (takođe poznata i kao „*Acquis*“, francuska reč za „ono što je dogovoreno“) nisu nešto o čemu se može pregovarati. Za kandidate je ključno pitanje dogovora kako i kada će pravila i procedure EU biti usvojene i realizovane. Za Evropsku uniju je bitno da dobije garancije vezane za datume kao i efikasnost svakog kandidata u realizaciji pravila.

Pregovori se vode *pojedinačno* sa svakim kandidatom, a njihova brzina zavisi od napretka koji svaka zemlja postigne u ispunjavanju uslova. Kandidati su stoga motivisani da neophodne reforme sprovedu brzo i delotvorno. Neke od ovih reformi zahtevaju značajne, a ponekad i teške promene političke i ekonomske strukture zemlje. Zato je važno da vlade jasno i verodostojno informišu građane svoje zemlje o razlozima za ovakve reforme. Podrška civilnog društva je ključna u ovom procesu.

Pregovori o pristupanju vode se između država članica EU i zemalja kandidata. Pregovarački sastanci odvijaju se na ministarskom nivou ili nivou zamenika ministara, odnosno stalnih predstavnika država članica, i ambasadora ili glavnih pregovarača za zemlje kandidate.

Kako bi se pregovori olakšali, celokupno zakonodavstvo EU podeljeno je na „*poglavlja*“ koja odgovaraju određenoj oblasti politike. Prvi korak u pregovorima naziva se „*pregled (screening)*“; njegova svrha je da se identifikuju oblasti u kojima je potrebno sprovesti usklađivanje zakona, institucija ili praksi date zemlje kandidata.

Poglavlja „Acquis“-a

1. *Slobodno kretanje roba*
2. *Slobodno kretanje radnika*
3. *Pravo na osnivanje preduzeća i sloboda pružanja usluga*
4. *Slobodno kretanje kapitala*
5. *Javne nabavke*
6. *Zakon o preduzećima*
7. *Zakon o intelektualnoj svojini*
8. *Politika konkurentnosti*
9. *Finansijske usluge*
10. *Informacijsko društvo i mediji*
11. *Poljoprivreda*
12. *Ispravnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika*
13. *Ribarstvo*
14. *Transportna politika*
15. *Energija*
16. *Porezi*
17. *Ekonomska i monetarna politika*
18. *Statistika*
19. *Socijalna politika i zapošljavanje*
20. *Preduzetništvo i industrijska politika*
21. *Transevropske mreže*
22. *Regionalna politika i koordinacija strukturalnih instrumenata*
23. *Pravosuđe i osnovna prava*
24. *Pravda, sloboda i sigurnost*
25. *Nauka i naučna istraživanja*
26. *Obrazovanje i kultura*
27. *Zaštita životne sredine*
28. *Zaštita prava i zdravlja potrošača*
29. *Carinska unija*
30. *Spoljni odnosi*
31. *Spoljna, bezbednosna i odbrambena politika*
32. *Finansijska kontrola*
33. *Finansijske i budžetske odredbe*
34. *Institucije*
35. *Druga pitanja*

Kao osnovu za otpočinjanje stvarnog procesa tehničkih pregovora, Komisija priprema „izveštaj o pregledu (screening-u)“ za svako poglavlje i svaku zemlju. Ovi izveštaji podnose se Savetu. Komisija je ta koja daje preporuke o tome da li početi pregovore o nekom poglavlju ili zahtevati da se prvo ispune određeni uslovi.

Država kandidat potom iznosi *pregovaračku poziciju*. Na osnovu predloga Komisije, Savet usvaja *zajedničku poziciju* EU, odobravajući početak pregovora.

Kada Evropska unija utvrdi zajedničku poziciju za svako poglavlje Acquisa i kada zemlja kandidat prihvati zajedničku poziciju EU, pregovori o tom poglavlju su zaključeni – ali samo uslovno. Pregovori EU o pristupanju deluju po principu „*ništa nije dogovoreno dok se sve ne dogovori*“, dakle konačno zaključenje pregovora o poglavljima desiće se tek na kraju celog pregovaračkog procesa.

Izveštaj o pregledu (screening-u) za Hrvatsku, Poglavlje 20 – Preduzetništvo i industrijska politika

„III. Procena stepena usaglašavanja i kapaciteta za realizaciju

Sveukupno, Hrvatska je dostigla zadovoljavajući nivo usaglašavanja sa Acquisom; ona treba da finalizira svoju industrijsku strategiju i unapredi svoje kapacitete za procenu industrijske konkurentnosti i da unapredi analizu i formulisanje politike [...].“

Izveštavanje i monitoring

Komisija u potpunosti informiše Savet i Evropski parlament o napretku zemlje kandidata kroz *godišnji izveštaj o strategiji i izveštaj o napretku za svaku zemlju*. Ona takođe nadgleda ispunjavanje zahteva i napredak u vezi sa preduzetim aktivnostima.

Izveštaj o napretku za Tursku 2006, Poglavlje 25 – „Nauka i naučna istraživanja“

„Turska politika naučno-istraživačkog rada rezultirala je znatnim povećanjem budžeta za istraživački rad i razvoj: sredstva su uvećana gotovo pet puta u odnosu na nivo iz 2002. godine. Otvoreni su novi univerziteti u 15 gradova. Unapređenja su postignuta i kada je reč o naučnim i kapacitetima za naučno istraživanje Turske, uključujući i sve uspješnije, postepeno ostvareno učešće u FP6 [Šesti Okvirni program]. Stepen uspješnosti Turske u okviru FP6 je unapređen i sada iznosi oko 17%, što je i dalje ispod proseka EU koji iznosi 20%. U okviru finansiranja, Turska je uglavnom uspješna kada je reč o malim projektima. Međutim, finansiranje EU još nije dostiglo svoj puni potencijal.

Uzimajući u obzir aktivnosti koje je Turska preduzela u vezi sa mobilnošću istraživača, nauke i društva u okviru 3% BDP izdvojenog za mere iz Akcionog plana za nauku i tehnologiju, Turska je već u dobroj meri integrisana u Evropsko istraživačko područje.“

Monitoring se nastavlja do pristupanja. To omogućava da se pruže dodatne smernice kada zemlja preuzme odgovornosti članstva, a predstavlja i garanciju za sadašnje države članice da nove članice ispunjavaju uslove za pristup.

Ugovor o pristupanju

Kada su pregovori o svim poglavljima zaključeni na zadovoljstvo obeju strana, rezultati pregovora uključuju se u *nacrt Ugovora o pristupanju*. Ako ovaj nacrt dobije podršku Komisije, Saveta i Evropskog parlamenta, zemlja kandidat i sve države članice potpisuju i ratifikuju Ugovor.

Od potpisivanja Ugovora o pristupanju do pristupanja

Kada je Ugovor o pristupanju potpisan, zemlja kandidat postaje „*pristupna država*“ i ima pravo na određene uslovne privilegije dok ne postane država članica Evropske unije. Kao pristupna država može davati komentare o nacrtima predloga, saopštenjima, preporukama ili inicijativama EU i dobija „*status aktivnog posmatrača*“ u telima i agencijama EU gde ima pravo da učestvuje u raspravama, ali ne i da glasa. Kada je proces ratifikacije zaključen, Ugovor o pristupanju stupa na snagu dogovorenog datuma, a pristupna država postaje država članica.

Pružanje pomoći kandidatima u pripremama za članstvo

Napredovanje zemlje kandidata prema članstvu u Evropskoj uniji zavisi od toga koliko dobro zemlja kandidat sprovodi reforme potrebne da se ispune kriterijumi za pristupanje. Evropska unija pruža podršku zemljama u njihovoj pripremi za pristup u EU.

Formalne veze između zemlje kandidata i EU mogu se uspostaviti kroz različite sporazume. Na primer, formalna veza između Turske i EU zagarantovana je sporazumom prvi put potpisanog 1963. godine (*Sporazum iz Ankare*) koji je od tada više puta ažuriran, kao i kroz Carinsku uniju koja je dogovorena 1995. godine.

Za zemlje Zapadnog Balkana uspostavljen je poseban proces 2000. godine nazvan *Proces stabilizacije i pridruživanja (SAP)*. Ovaj proces ima tri cilja – stabilizaciju, brzu tranziciju u tržišnu ekonomiju, promociju regionalne saradnje i mogućnost pristupa EU. On pomaže da zemlje regiona izgrade svoje kapacitete kako bi usvojile i realizovale evropske standarde. U okviru SAP, Unija nudi zemljama Zapadnog Balkana trgovinske povlastice, ugovorne odnose i ekonomsku i finansijsku podršku. Od 1991. godine, EU je osigurala oko 12 milijardi evra za podršku Zapadnom Balkanu, što je jedna od najvrednijih podrški po glavi stanovnika u svetu.

Zemlje kandidati često moraju sprovesti značajne reforme kako bi obezbedile ne samo da se pravila EU usvoje, nego i da se pravilno primene. One nekada moraju da uspostave nova tela, kao što je nezavisno telo za konkurenciju ili agencija koja će pratiti standarde ispravnosti hrane, ili treba da restrukturiraju postojeće

Hrvatska

institucije: da demilitarizuju policiju, poboljšaju praćenje zaštite životne sredine i nuklearne bezbednosti ili da pruže veću samostalnost tužiocima u borbi protiv korupcije.

Ove reforme obično uključuju velika ulaganja u ono što se naziva „transfer znanja“ i finansijska sredstva. Evropska unija nudi veliki broj odgovarajućih programa i mehanizama kako bi se osigurala finansijska i savetodavna podrška u sprovođenju ovih reformi. Svjesni izazova koji reforme mogu predstavljati za građane zemalja kandidata, EU promovise i strategije kako bi javnost bolje razumela proces pristupanja, uključujući dijalog između zemalja EU i zemalja kandidata na nivou civilnog društva: sindikata, udruženja potrošača i drugih nevladinih organizacija.

Važan aspekt podrške EU jeste jačanje institucionalnih kapaciteta ili „izgradnja institucija“, kroz razvijanje strukture ili obuke za osoblje odgovorno za primenu pravila EU u zemlji kandidatu. Savetodavna podrška o primeni Acquisa često se daje putem „twinning“ projekata, na kojima rade stručnjaci koje su imenovala država EU, ili kroz kratkoročne radionice.

Pripremanje zemalja za članstvo može da znači i pružanje podrške u poboljšanju infrastrukture, izgradnji postrojenja za odlaganje čvrstog otpada ili unapređenje transportnih mreža.

Turska

Zemljama kandidatima takođe se dozvoljava da učestvuju u programima EU, na primer u oblastima poput javnog zdravlja ili naučnih istraživanja, a one mogu da dobiju i bespovratna sredstva i kredite međunarodnih finansijskih institucija. Ovo iskustvo pruža zemljama kandidatima priliku da nauče kako da upravljaju finansijskim sredstvima na koja će imati pravo nakon pristupanja Evropskoj uniji, te im pomaže da se bolje upoznaju sa strategijama i instrumentima EU.

Evropska unija je kreirala novi finansijski instrument kojim pruža finansijsku podršku zemljama na njihovom putu ka članstvu, uključujući niz podsticaja i uslova kako bi se obezbedilo da se novac EU koristi na najbolji mogući način. Ovaj jedinstveni „Instrument za pretpristupnu pomoć“ (IPA), koji je na snazi od 1. januara 2007. godine, predstavlja pojednostavljivanje prethodnih brojnih i različitih programa podrške, poput programa Phare, CARDS ili SAPARD.

IPA će posebno pomoći jačavanje demokratskih institucija i vladavine zakona, reformu javne uprave, sprovođenje ekonomskih reformi, promovisanje poštovanja ljudskih kao i prava manjina i

jednakosti polova, pružanje podrške razvoju civilnog društva i unapređenje regionalne saradnje, te će doprineti održivom razvoju i smanjenju siromaštva. Za zemlje kandidate, dodatni ciljevi su usvajanje i ispunjavanje svih zahteva za članstvo.

IPA će u periodu od 2007. do 2013. godine obezbediti ukupno 11.468.000 evra prema trenutnoj vrednosti, a o tačnoj raspodeli sredstava odlučivaće se od godine do godine.

Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija

Indikativni finansijski okvir za Instrument pretpristupne pomoći (IPA) do 2010. (izražen u milionima evra, trenutne vrednosti)				
	2007	2008	2009	2010
Turska	497,2	538,7	566,4	653,7
Hrvatska	138,5	146,0	151,2	154,2
Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija	58,5	70,2	81,8	92,3
Srbija	186,7	190,9	194,8	198,7
Crna Gora	31,4	32,6	33,3	34,0
Kosovo	68,3	64,7	66,1	67,3
Bosna i Hercegovina	62,1	74,8	89,1	106,0
Albanija	61,0	70,7	81,2	93,2
Ukupno	1260,2	1383,3	1480,4	1621,7

Budućnost

Dalja proširenja odnosiće se na zemlje Jugoistočne Evrope. U najboljem je interesu cele Evrope da promoviše prelazak na demokratski sistem vlasti u zemljama Zapadnog Balkana i u Turskoj i da jača stabilnost.

U decembru 2006. godine Evropski savet je obnovio svoj konsenzus o proširenju. Evropska unija ozbiljno je shvatila zabrinutost svojih građana u vezi sa brzinom procesa proširenja. Politika proširenja zasnovana je na *konsolidaciji*. To znači da EU poštuje postojeće obaveze prema zemljama koje su već u ovom procesu, ali je oprezna pri prihvatanju bilo kakvih novih obaveza. Strogo *uslovljavanje* važi za sve zemlje kandidate i zemlje potencijalne kandidate. Mogući datumi pristupa zavise od njihovog napretka u političkim i ekonomskim reformama, kao i od usklađivanja sa zakonima EU. Svaka zemlja će se procenjivati na osnovu svojih vrednosti.

Kako bi proširenje bilo uspešno, najvažnije je obezbediti podršku građana kako zemalja članica EU tako i zemalja kandidata i potencijalnih kandidata. Važno je bolje informisanje o uspesima i izazovima proširenja, kako bi se dobila podrška javnosti i kako bi zajednički razvoj bio i zajednički cilj.

Pristupom Bugarske i Rumunije u januaru 2007. godine okončan je peti krug proširenja EU koji je započet 2004. godine, a broj država članica EU povećao se sa 15 na 27. Tako veliko proširenje neće se dogoditi u doglednoj budućnosti. Evropska unija nastaviće da raste svojim ritmom, brzinom koju odrede njeni građani i zavisno od napretka zemalja kandidata u ispunjavanju njenih zahteva.

Priroda Evropske unije je dinamična. Mnogo je postignuto poslednjih godina i to putovanje se nastavlja. Unija je posvećena tome da se održi pravac kojim treba da se odvijaju pregovori. U procesu integrisanja novih članica, zajednički ćemo raditi na povećanju blagostanja i bezbednosti, u isto vreme unapređujući solidarnost.

I Evropska unija i zemlje koje ona uključuje uživaju u prednostima koje donosi transformišuća moć procesa koji vodi ka pridruživanju.

Istorija procesa

- 1957. Belgija, Francuska, Nemačka, Italija, Luksemburg i Holandija potpisale Rimski ugovor i uspostavile Evropsku ekonomsku zajednicu (EEC).
- 1963. Turska potpisala Sporazum iz Ankare.
- 1973. Danska, Irska i Velika Britanija pridružile se Evropskoj zajednici.
- 1981. Grčka se pridružila Evropskoj zajednici.
- 1986. Španija i Portugalija pridružili se Evropskoj zajednici.
- 1987. Turska podnela zahtev za pridruživanje Evropskoj zajednici.
- 1990. Sledeći ujedinjenje Nemačke, integrisala se bivša Demokratska Republika Nemačka.
- 1993. U Kopenhagenu Evropski savet se dogovorio o kriterijumima pristupanja.
- 1995. Austrija, Finska i Švedska pridružile se Evropskoj uniji. Carinska unija sa Turskom.
- 1999. Evropski savet je u Helsinkiju potvrdio status Turske kao zemlje kandidata.
- 2000. Samit u Zagrebu potvrdio je punu posvećenost Procesu stabilizacije i pridruživanja za zemlje Zapadnog Balkana.
- 2003. Hrvatska podnela zahtev za pridruživanje Evropskoj uniji. Samit u Solunu ponovo potvrdio posvećenost EU eventualnoj integraciji zemalja Zapadnog Balkana u Uniju.
- 2004. Kipar, Češka Republika, Estonija, Mađarska, Letonija, Litvanija, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija pridružile se Evropskoj uniji. Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija podnela zahtev za pridruživanje Evropskoj uniji.
- 2005. Počeli pregovori sa Turskom i Hrvatskom o pristupanju. Počeo pregled (screening) Turske i Hrvatske.
- 2006. Počelo, a potom uslovno zaključeno prvo poglavlje pregovora sa Hrvatskom i Turskom.
- 2007. Januar: Bugarska i Rumunija postale države članice Evropske unije.

Evropska komisija – Generalna direkcija za proširenje

Razumevanje proširenja – Politika proširenja Evropske unije

Luksemburg: Kancelarija za zvanične publikacije Evropskih zajednica

2007 – 17 str. – 17,4 x 24,9 cm

Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji

Vladimira Popovića 40/V

11070 Beograd

Tel: +381.11.3083200

Fax: +381.11.3083201

E-mail: delegation-serbia@ec.europa.eu

Web: www.europa.rs

ISBN 13 978-92-79-11332-1

KATALOŠKI BROJ: JU-78-07-352-SR-C

Kako doći do publikacija EU

Publikacije za prodaju:

- putem EU Bookshopa (<http://bookshop.eu>);
- putem knjižara, navođenjem naslova, izdavača i/ili ISBN broja;
- direktnim kontaktom sa jednim od naših prodajnih agencija. Njihove kontakt brojeve i adrese možete pronaći na Internetu (<http://bookshop.eu>) ili slanjem faksa na +352 2929-42758.

Besplatne publikacije:

- putem EU Bookshopa (<http://bookshop.eu>);
- u predstavništvima ili delegacijama Evropske unije u svetu. Njihove kontakt brojeve i adrese možete pronaći na Internetu (<http://europa.eu>) ili slanjem faksa na +352 2929-42758.

Više informacija o procesu proširenja možete pronaći na internet stranici
Generalne direkcije za proširenje pri Evropskoj komisiji

<http://ec.europa.eu/enlargement/>

JU-78-07-352-SR-C

Evropska komisija – Generalna direkcija za proširenje
Odeljenje A2: Informisanje i komunikacije
Adresa Kancelarije: Rue de la Loi 200, B-1049 Brisel
Tel: (+32) 2 299 06 66 Faks: (+32) 2 299 17 77

Za informacije o bilo kom aspektu politike Evropske
unije pozovite Europe Direct iz bilo koje zemlje
članice EU na broj telefona:
00800 6 7 8 9 10 11

ISBN 978-92-79-11332-1

9 789279 113321